

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO XXXVIII (32)

Štev. (No.) 18

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

10. maja 1979

POT V DEMOKRACIJO DOMA SE MLADINA NE ZANIMA ZA MARKSIZEM

Pogosta so ugibanja, kaj bo z Jugoslavijo, ko Tito odide iz politične pozornice. V kolikor naj bi bil odvisen obstoj potitovske Jugoslavije od notranjih razmer in silnic, nalaga v zadnjem času Tito vso odgovornost oboženim silam. Saj so že na glavnih vojaških, političnih in policijskih ključnih položajih v centralni vladi generali, ki naj bi bili zvesti Titovi politiki. Da bi mogla potitovska Jugoslavija ohraniti vsaj navidezno neuvrščeno, kot je delal Tito, je malo verjetno. Razvoj v svetu gre v smer, ki bo prej ali slej prisilila vse države, da se bodo „uvrstile“.

Posebnost člankov in razprav v svetu o jugoslovanskem problemu je v tem, da se nihče ne dotakne vprašanja, kakšna naj bi bila usoda posameznih narodov in republik, če Jugoslavija iz kakršnega koli razloga ne bi več obstajala. Verjetno je, da to vprašanje velikih sil zaenkrat še ne zanima in zlasti zahodni svet prepušča ta skrb narodom Jugoslavije samim, da se odločijo za demokratizacijo ter jo izvedejo s skupnimi naporom in sporazumno uredijo medsebojne odnose na celotnem prostoru Jugoslavije. Če bi se to ne zgodilo, bodo v danem trenutku ta vprašanja reševale velesile in to verjetno bolj v njihovem interesu kot v korist prizadetih narodov. To bo tedaj, ko bo med kolese svetovnih premikov prišlo tudi vprašanje ozemlja Jugoslavije.

Ni razveseljivo, da emigracije narodov iz Jugoslavije do danes niso bile sposobne tolikšnega samopremagovanja, da bi ustvarile vsaj skupno fronto v boju proti komunistični diktaturi, ki tare vse narode Jugoslavije. In niso odstranile ovir, ki preprečujejo dogovor o bodočem medsebojnem odnosu suverenih narodov in republik na ozemlju Jugoslavije. Ni dvoma, da je eno najvažnejših vprašanj pri tem odnos med Srbi in Hrvatimi.

Samo bežen pogled na današnje stanje v emigraciji. Pri Hrvatih, ki se zbirajo okrog Hrvaškega narodnega vijeća (HNV) je v zadnjem času bila izredno dinamična in glasna skupina okrog pokojnega Bruna Bušića, ki je do leta 1972 živel in delal kot časnikar v Zagrebu. Ta je postavil tezo, da more le Sovjetska zveza pomagati Hrvatom, da se odcepijo od Jugoslavije in tako osvobodijo srbske nadoblasti. To tezo je podprl tudi hrvaški list Danica (komentar 17. sept. 1977). Isti Bušić je zagovarjal, predno je bil lani v Parizu umorjen, tezo, da se morajo za rešitev hrvaškega vprašanja povezati ustaši in komunisti. Bušić je pri zadnjih volitvah v HNV dobil največ glasov.

Posebna centrala pri Hrvatih je dr. Juraj Krnjević, ki kot naslednik dr. Mačka vodi dobro organizirano „Hrvaško seljaško stranko“ (HSS). Z HNV noče sodelovati. HSS ima svoje glasilo Hrvatski glas, lastno tiskarno in močno finančno oporo od svojih članov. V številki 16 z dne 13. aprila t. l. je bil v Hrvatskem glasu objavljen članek dr. Krnjevića, ki začne takole: „Problem, ki obstaja med Hrvaško in Srbijo, bo rešen samo tedaj, ko bosta vzpostavljena samostojni državi Hrvaška in Srbija. Vse drugo so neresne pripovedke in varanje naše domače in tuje javnosti.“

Menimo, da ni prazno ugibanje, če tudi iz teh besed sklepamo, da dr. Krnjević in HSS načelno ne bi bila nasprotna konfederaciji samostojnih južnoslovanskih držav, med katerimi bi bila tudi samostojna Slovenija. Res pa je, da je določitev meje med hrvaško in srbsko državo ena največjih ovir za rešitev spora med Srbi in Hrvatimi. Morda se bosta le našla kakšna srbohrvaška Sadat in Begin in dokazala, da je tudi med Srbi in Hrvatimi možen sporazum za mirno sožitje.

Eden najvidnejših sodelavcev predsednika dr. Krnjevića je bil dr. Mladen Zorkin, predsednik kanadskih organizacij HSS. V glasilu HSS z dne 6. 4. t. l. je dr. Krnjević objavil, da se je dr. Zorkin sam izključil iz HSS

Odkar je Kardelj izumil „samoupravljanje“ in napisal o njem nekaj knjig, ki jih nihče ne razume, ker jih je pisal v najmanj užitnem jeziku, so v srednje šole in na fakultete že leta 1971/2 vpeljali tako imenovani predmet „samoupravljanje s temelji marksizma“. To naj bi bil prav izbran predmet za šolo, „predmet in pol“, bi rekli, ker se je smatral za „nekaj več“. Zato je bil obvezen za vse in naj bi bil najbolj važen za življenjski uspeh učenca. Kaj je njega namen: „Mladini naj bi predočil in našo družbeno politično ureditev, družbeno ekonomske odnose, temelječe na samoupravni in družbini lastnini kot edinstveni obliki lastninskih odnosov, ki zagotavljajo specifični položaj delavca ter človeka v družbi, kakršna je danes. Skratka: približal in predočil naj bi mladini naš vsakdan, korenine, iz katerih srkamemo to, kar imamo in na kar smo ponosni. In končno, predmet, ki to ni, naj bi mlade navdušil za samoupravljanje in jih ogrel za aktivnejše vključevanje v družbeno življenje.“

To je namen tega predmeta, ki „to ni“, ki „je več“, ki je up marksistične bodočnosti Slovenije.

Pa je nje veliko razočaranje.

To se vidi iz ankete, ki jo je organiziralo ljubljansko Delo pod naslovom „Marksizem v šolah“, in z velikim podnaslovom: „Mlad človek si kljub učiteljevim naporom ustvari podobo po tem, kar vidi in sliši... in ni zadovoljen z marksizmom... kakršnega srečuje v šolskih klopek,“ toda za nas bi lahko končal s prejšnjim stavkom: ni zadovoljen z marksizmom, res ga ne zanima več, ga ne zajema in ne navdušuje — je že preko njega.

To se vidi iz pisem, ki so jih poslali učenci sami na prireditelje ankete in je bilo poročilo o njej objavljeno v Delu 31. aprila t. l.

Iz Celja pišejo: ta predmet „samoupravljanje s temelji marksizma“ je suhoparen, neživljenjski in zato tudi nepriljubljen... „večina učiteljev ni usposobljena... metode so zelo slabe...“ Iz Postojne: „Ko primerjamo teorijo in prakso, smo razočarani, ko pozneje v krajevni skupini ali delovni organizaciji spoznamo, da le ni vse tako idealno, kakor so učili...“ Iz Ptujja: „Poučevanje tega predmeta je stereotipno in nevljavljivo.“ Iz Kopra: „Predmet ni povezan s prakso.“ Še celo profesor na fakulteti sami dr.

zaradi članka, ki ga je objavil v hrvaškem listu Slobodna Rijec, ki izhaja v Buenos Airesu.

Srbska emigracija je odločno protikomunistična. Nima še skupnega predstavnštva, dasi stremi za tem in dela na njegovi ostvartvi. Zelo delavne so posamezne skupine intelektualcev, kar dokazujejo revije in sploh njihov tisk. Brez kvarnih posledic ni ostal za povezavo Srbov v emigraciji spor v srbski pravoslavni Cerkev. Srbi tudi ne morejo prebleti, da je njihov narod v domovini razdeljen med več republik.

Slovenci v emigraciji smo morda na zunaj najmanj glasni v pogledu političnega dela. S tem pa ni rečeno, da nismo takoj ob prihodu v svet pristopili k razčiščevanju problemov, ki so v zvezi s sedanostjo in prihodnostjo našega naroda. Naše delo je bilo olajšano, ker smo že v domovini ustanovili svoje politično predstavnštvo — Narodni odbor za Slovenijo.

Ob pogledu na stanje v emigraciji narodov iz Jugoslavije in upoštevajoč razmere v Jugoslaviji, smo mnenja, da je prišel čas, ko je postala še bolj aktualna takomenovana „Slovenska formula“, katero je razglasil v imenu Narodnega odbora za Slovenijo pok. dr. Miha Krek na praznik Vstajenja leta 1960 pod naslovom „Namen naše narodne politike“.

Zavedajoč se, da bo prišel čas kritične dobe, ko bo v Jugoslaviji treba izvesti prehod iz diktature v demokratično vladavino in upoštevajoč narodnostne probleme v Jugoslaviji je NO v Slovenski formuli postavil za prehodno

ilja Mrmak je mnenja, da je „najbrž matematika veliko bolj nepriljubljena med učenci kot samoupravljanje s temelji marksizma,“ iz česar se da sklepati, da je ta predmet malo manj nepriljubljen, toda vsekakor — nepriljubljen. Docent dr. Kirn naravnost pove: „Predmet je na splošno dokaj nepriljubljen, še posebej med naravoslovci: „zanje pomeni dodatno obremenitev, od katere si ne obetajo nobene praktične koristi.“ In dr. Renata Mejak meni, da so „učenci bolj pasivni poslušalci kakor aktivni...“

Šest, sedem let se ta „predmet in pol“ že predava po šolah, pa je še vedno v „neustreznem položaju... stvari se nikamor ne premaknejo,“ pravi mag. Emil Rojc, izvršni sekretar Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije.

To se pravi: popoln neuspeh pri mladini, ki ima kljub učiteljskim naporom svoje mnenje o tem, kaj se uči, in kako se dela. Teorija ne ustreza praksi, to vidi, in po tem sodi in se ravna.

To vidijo tudi organizatorji, zato mečejo vso krivdo na učitelje. Učitelji so preveč teoretičarji, ne predavajo z zgledi iz prakse, učijo po starih metodah klasičnih predmetov, ko se je treba učiti na pamet in delati izpite za oceno... Toda ta predmet naj ne bo predmet, naj se ocejpuje po svoje, po aktivnosti učenčevi v šoli. Treba ga je vzbuditi z dialogi, ne ga polniti s tem, kaj bo delal pozneje v življenju, ampak zdaj v šoli se more samoupravno aktivizirati, delati, usposabljanje se. Učbenike nimajo, ali so pa zanič, oz. se tudi ni treba učiti iz učbenikov: ampak živ dialog o aktualnih družbenih problemih je prvi pogoj „...pravijo profesorji, ki sicer že vsaj sedem let producirajo „nesposobne učitelje...“ Učitelji so nesposobni, sami ne razumejo, kaj naj predavajo (po Kardeljevih knjigah je tudi težko kaj razumeti!), metode niso prave, nekateri še avtoritativno poučujejo, dočim „sta že vendar cela desetletja po naši teoriji učencev in učitelj opredeljena kot soodgovorna subjekta vzgoje“...
Toda nikakor ni vsega kriv učitelj in metoda, ampak — kot tudi oni sami priznajo: „nezainteresiranost učencev samih za spremljanje družbenega dogajanja“.

Temelji marksizma ne zanimajo več (Nad. na 2. str.)

dobo smernice, ki so, podane v izvlečku, te-le:

Naš skupni cilj je vzpostavitev svobodne in demokratične vladavine, ki naj nadomesti sedanjo diktaturo komunistične stranke v Jugoslaviji. Načela, ki jih vsebujejo Ustanovna listina Združenih narodov, Splošna deklaracija Združenih narodov o človekovih pravicah in določbe Strassburških konvencij naj bodo sestavni del vsake naše bodoče ustave.

Da preidemo nevarno dobo prehoda iz diktature v svobodno vladavino na miren način in brez nevarnosti za naše mednarodne priznane meje sprejemamo — nikakor ne za dokončno državno-pravno ureditev, ampak le za začetno dejansko izhodišče — sedanjo razmejitve in ureditev republik, katerih lastno območje naj obsega pristojnosti, ki so bile priznane Hrvaški v sporazumu leta 1959 in pristojnosti, ki so vsaj po besedilu priznane takozvanim ljudskim republikam.

Izhajajoč iz tega začetnega dejanskega stanja naj svobodni narodi Jugoslavije v ožračju pomirjenosti z izključitvijo surove sile sami urejajo svoja predstavnštva, ki naj sklepajo o njihovi bodočnosti.

To naj bi bile glavne smernice Slovenske formule za prehodno dobo.

Čas nas priganja, da krenemo na pot, ki nam je nakazana. Saj je ta pot najbolj varna za vse narode Jugoslavije. Pot dogovorov in sporazumov, ki naj pripeljejo do svobodnega odločanja narodov o njihovih usodah.

M. S.

LA VIDA HUMANA

Entre los documentos, emitidos por la Conferencia Episcopal Argentina, tras su última asamblea, figura también uno acerca de la encíclica „Humanae vitae“, que en su parte final expresa:

“En este sentido, la defensa de la vida humana contra tantas manipulaciones de la que es objeto hoy día, implica muchos más objetivos que los apuntados en tantas nobles campañas sobre los derechos humanos. “La defensa de la vida debe comenzar desde las fuentes mismas de la existencia humana” (Pablo VI, Homilía del 29 de junio de 1978.). Y esta defensa debe prolongarse en la defensa y promoción de la familia, fuente de vida. Defensa de la familia contra tantos peligros de hogares sin estabilidad o de hogares donde no es posible vivir normalmente por condiciones inhumanas de vivienda, insalubridad, desnutrición, ignorancia, o también contra legislaciones y sistemas que favorecen esos peligros.

“Promoción de la familia que prepare a los novios al matrimonio, que apoye a las familias en sus crisis, que convierta a cada familia en una verdadera “Iglesia doméstica” (cf. Juan Pablo II, Homilía del 28 de enero). Esta tarea de defensa y promoción de la familia es obligación de todos, de la Jerarquía Eclesiástica y del Laicado; del Gobierno y demás Organismos intermedios, y ante todo, de las Familias mismas. La pastoral familiar fue ya asumida como tarea prioritaria por el Episcopado Argentino, fue señalada como tarea prioritaria del Episcopado Latinoamericano por Su Santidad Juan Pablo II en Puebla (cf. Discurso inaugural del 28 de enero de 1979), y es el objetivo del próximo Sínodo de Obispos a celebrarse en Roma en 1980.

“De estos y otros esfuerzos depende el porvenir de la Iglesia y de la humanidad misma. Entreguémonos, pues, generosamente a esta noble tarea de difundir con claridad la verdad y las exigencias de la Ley Divina sobre la vida humana, expresadas en la misma naturaleza y de hacerlas respetar para el bien y dignidad del propio hombre y del cristiano, hijo de Dios en Cristo”.

Veliki nevednež

Te dni poteka štirinideset let, kar je naš narod zadel največja nesreča: izročen je bil kot kupčijsko blago velikih, za izravnavanje njihovih računov, v kremplje komunizma.

Verjetno se nobeden izmed narodov, ki so kot mi postali žrtve teh sramotnih političnih kupčij, ni tako resno zavedal žalostnih posledic, kakor se jih je zavedal naš narod, ki je bil, čeprav nekateri trdijo da ni bil, do dna poučen o tem, kaj je komunizem in kakšne bi bile posledice na verskem, moralnem, gospodarskem in političnem polju, če bi prišel na vladno. Zato so se desetisoči naših rojakov dvignili na pot. Zapustili so svoje domove in odšli v neznano tujino raje, kakor da bi ostali v zasužnjeni domovini. Dogodki so pokazali, da so bile njihove slutnje pravilne. Vse, kar smo vedeli o komunizmu iz knjig, časopisov, predavanj in študij, se je izpolnilo še v mnogo bolj kruti obliki, kakor bi si jo največji črnogled mogel predstavljati. Vsem, ki smo tiste dni doživljali, so podrobnosti teh dogodkov še vedno živo v spominu: Slovo od domače hiše, dolga pot proti tujini, Ljubeljski prelaz in njegovi klanci in soteske, prehod čez Dravo, taborišče v Vetrinjah, prekladanja po barakah, vračanje naših najdražjih sinov, izdanih po potuh-njenih „zmagovalcih“, pretresljive vesti, ki so prihajale dan za dnem od doma o strašni usodi slovenske vojske, o mučenjih, ponižanjih, pobijanjih.

V nekaj dneh je slovenska begunska družina v Avstriji, Italiji, Nemčiji zvedela, kaj se dogaja doma. Zajokala so srta slovenska srca in v svoji nemoči in brezpravnosti iskala tolažbe in moči pri Bogu. Koliko so naši ljudje tiste dni prejkali in premolili po begunskih taboriščih, pa tudi v domovini, kjer so od blizu slutili in mnogi tudi na lastne oči videli, kaj se z našimi fanti dogaja!

Samo eden tiste dni o vsem tem ni nič vedel. To ni bil morda kak samotarec kje v gorah, ne, to je bil takratni zastopnik Slovenije v osrednji rdeči vladi v Belgradu, prosvetni minister, vodilni predstavnik krščanskih socialstov v Osvobodilni fronti. Človek, ki se je vedno štel za pravega katoličana, pa še filozof, pesnik, pisatelj in časnikar povrh: Edvard Kocbek.

Ta mož sam pravi, da več kot eno leto po teh dogodkih, o katerih je govoril ves nekomunistični svet, ni ne vedel, ne slutil ničesar takega. To bi se mu enostavno zdelo nemogoče.

Človek se nehote vpraša, kaj je ta slovenski minister delal v Beogradu. Ali je vlada imela kake seje? Ali so na teh sejah le prebrali sklepe in ukazne centralnega vodstva komunistične stranke? Ali pa za take malenkosti, kot je pobijanje desetisočev protikomunistov brez preiskav, brez obsodbe, le malenkost, ki ni spadala na dnevni

red vladine seje, kjer so se razpravljala le „važna“ vprašanja?

Mi enostavno ne verjamemo, da bi bil ta slovenski minister v rdeči vladi tak naivnež, ali da bi ga imeli za takega naivneža, da bi ne videl in ne slišal, kar je vsa javnost vedela. Če verjamem njegovemu pripovedovanju, se mu je šele potem, ko je v Beogradu odslužil rdečim svojo tlako in ko pristojnost kristjana, ki veruje v Boga, ni bila tam več potrebna in so ga poslali v Ljubljano, kjer naj bi prevzel nove, odgovorne funkcije, začelo nekaj svetiti o tem zločinu, ki se je zgodil pred enim letom in čez. Če je hotel v tej smeri kaj poizvedovati pri „merodajnih“, je naletel povsod le na gluhe in neme.

Že to plaho poskušanje je bilo rdečim dovolj, da so ga izrinili iz javnega življenja. Cel desetletje mu ni bilo mogoče natisniti pesmi in spisa, kar je imel pripravljeno. Moral je molčati, ne le politično, ampak tudi kulturno.

Šele, ko so organizirali zanimanje za tega kristjana, „ki je slovenske katoličane pripeljal v Osvobodilno fronto“, se je svobodni svet začel zanimati za to slovensko redkost. Piše o njem seveda predvsem kot o kulturnem delavcu, filozofu, pesniku in pisatelju, a uporabi to priliko, da ga hoče pokazati kot prvobornitelja za svobodo misli in pisane besede v rdečem jugoslovanskem režimu.

Na Dunaju izhaja revija „Integral“, ki pravi v naslovu, da je forum za ideološka razpravljanja med Vzhodom in Zahodom. Ena lanskih številik prinaša na prvem mestu članek izpod peresa Leva Detela o Kocbeku, ki ga bralcem predstavi kot „borca proti okupatorju in kristjana“ (Widerstandskämpfer und Christ), kjer med drugim skuša pojasniti tudi vprašanje Kocbekove vednosti in sokrivde na pokolju slovenske vojske. Skuša ga opravičiti zlasti tako, da pokaže, kakšne posledice si je Kocbek nakopal nase kot literat, ker se je predrznil pohlevno pobrs-kati po tej še ne zaceljeni rani, o kateri v Jugoslaviji nihče od odgovornih do danes ni črnil niti besedice.

Za nas velja eno: Ne dvomimo o Kocbekovi pisateljski in pesniški veljavi. Zanima nas pa druga stvar: Če Kocbek ničesar ni vedel o zločinu nad slovenskimi fanti, je bila to njegova krivda. Še večja je njegova krivda, če je vedel in molčal. Če tega pokolja ni odobral, bi bilo možato, da bi to javno povedal in v znak protesta odstopil kot minister in odložil vse funkcije, ki jih je imel v tej zločinski družini.

Do danes ta mož ni priznal sokrivde na teh zločinih, ni nikdar priznal, da se je motil, še manj, da bi se kesa sodelovanja pri tem zločinu. Zato ga štejemo med sokrivate.

J. A.

Doma se mladina ne zanima za marksizem

(Nad. iz 1. str.)

mladega človeka, znanost je premagala marksizem, na vseh koncih in krajih poka sistem, katerega teorija se ne usklaja s prakso... Najpogostejša pritožba mladine v teh pismih anketi je ta, da vidijo, da je praksa drugačna kakor učenje v šoli, da ni zgledov iz prakse, ...ker jih biti ne more, bi rekli mi, kajti — drugačni so, kakor pa jih razlaga šolska modrost o „samoupravnih temeljih marksizma“, ki je v Kardeljevi dialektični gostobesednosti in zavistosti mladini ne samo „teško prebavljivo gradivo“, temveč tudi „suhoparna in dolgočasna“; skratka nezanimiva, da ne rečemo že odvrtna.

To priča že anketa sama in dopis od vsepovsod o neuspehih predmeta, ki bi moral zajemati mladega človeka z navdušenjem prvih revolucionarjev.

Danes govore o bankrotu svetovnega marksizma ne samo ruski sovjetski disidenti, tudi komunisti sami, evrokomunisti vsaj v besedah, celo jugoslovanski teoretičarji komunizma se — s prakso (Praxis) umikajo v — London, ker doma tega neuspeha opisovati ne smejo. Mladina čuti polom sistema, ki se samo še krčevito oprijemlje šolske dresure, da bi premostila razglasje med teorijo in prakso.

Mladina doma postaja kritična, ustvarja si svojo podobo o tem, kar sliši

in to zavira uspeh „samoupravljanja s temelji marksizma“. „Niso vsega krive samo metode, ne samo učitelji“, piše Delo, in da to spoznavajo tudi udeleženci omenjene ankete, ampak — pravijo: „Zakaj pa ne govorimo o tem, v čem bi morali učenci spreminiti odnos do tega vzgojno izobraževalnega področja, zlasti, kar zadeva njihovo aktivnost?“. Na koncu pride vodstvo ankete do ugotovitve: „Nove metode niso le stvar učitelja, ampak predpostavljajo tudi aktivnost in zainteresiranost učencev za spremljanje družbenega dogajanja.“

In tega — ni. Kljub vsemu pritisku in sistematičnemu dviganju interesa — tega ni. Mladina se ne ogreva več za marksizem. Je že preko njega. Podnaslov članka popolnoma ustreza vsebini: „Mlad človek (v Sloveniji) si kljub učiteljevim naporom ustvarja svojo podobo (o temeljih marksizma) po tem, kar sliši in — kar vidi.“ Vidi pa: kako daleč je teorija, ki se v šoli uči, od prakse, ki se v javnosti ustvarja. Mladina spregleduje. Člankar pravi: „Sedanje generacije srednješolcev so veliko bolj spolitizirane, veliko bolj se zavedajo svoje vloge in položaja v naši družbi,“ zato — sklepamo mi: jih „samoupravljanje s temelji marksizma ne interesira več.“

„Trebja je spremeniti človeka.“

Je že spremenjen. Vsaj marksizem študirajoča mladina.

MARGARET THATCHER NA ČELU VLADNE

POVRATEK KONSERVATIVCEV V ANGLIJI

Tako je na svetu. Najprej so napovedovali, da bo prepričljivo zmagala, potem, da bo verjetno zmagala; nato, da je dvomljivo, da bi zmagala. In je zmagala. Margaret Thatcher je ministrska predsednica v Angliji, prva ženska v zahodni Evropi, ki „nosi hlače“. Predstavica stare konservativne stranke je prekinila laburistično nasledstvo in si za prihodnjih pet let zagotovila precej mirno vladanje.

Kar se tiče glasov, so konservativci dobili 43,9 odstotkov (35,7% leta 1974), laburisti 36,9 (39,1 leta 74) in liberalci 13,8% (18,3). Ostale procente so si razdelile manjše stranke in avtonomisti.

Glede sedežev v zbornici jih imajo konservativci 339, laburisti 268, libe-

ranci 1, ostale manjše stranke pa skupno 17.

Po teh rezultatih imajo konservativci precej močno večino 43 glasov nad celotno opozicijo v parlamentu.

Seveda se bo morala nova vlada spoprijeti z nešteti problemi, ki tarajo staro Anglijo. In opozicija jim ne bo prizanesla. Že takoj, ko je nova vladarica objavila sestavo svoje vlade, so nanjo padle ostre kritike. Za zunanjo ministra je namreč imenovala sir Geoffrey Howe-a. Laburisti so protestirali, ker je član parlamenta (lordske zbornice) po dedovanju, ne pa izvoljen na volitvah. Pač domači prepripi med rdečo in modro krvjo. Svet pa medtem nestrno pričakuje, kaj se bo zgodilo v Angliji, ki jo vladata „dve kraljici“.

Minić je hitel v Moskvo

PRIPRAVLJAT POT TITU?

V št. 16 našega lista z dne 26. aprila smo poročali, da hoče Tito na obisk v Moskvo. Očividno tistemu delu njegove neposredne okolice, ki je smatrala obisk za neprimeren, ni uspelo odvrniti Tita od njegove namere. V času našega poročila se je namreč nenadoma pojavil v Moskvi Srb Miloš Minić, član predsedstva KPJ, kateremu je v tem najvišjem političnem organu Jugoslavije poverjen zunanje politični delokrog. Minić je takoj začel razgovore

z Gromikom. Opazovalci v Beogradu domnevali, da je namen nepričakovane Minićeve poti, pripraviti Titov obisk v Moskvo, ki naj bi bil v drugi polovici maja. Drugi pa sklepajo, da je Minićeva naloga ugotoviti, če so sploh podani potrebni pogoji za nameravani Titov obisk.

Tanjug označuje razgovore Minića z Gromikom kot razgovor na partijski ravni. Iz tega bi se dalo sklepati, da Minić kot nekdanji zunanji

MEDNARODNI TEDEN

IZRAEL je pretekli teden znova razglasil svoje „pravice nad Jeruzalemom“, katerega posesti se ne misli odreči. Istočasno pa je judovsko letalstvo bombardiralo palestinske položaje na severu Libanona.

V SALVADORJU so gverilci Ljudskega revolucionarnega bloka zasedli poslaništvi Francije in Costa rice, in pridržali kot talce poslanike obeh držav. Teroristi zahtevajo svobodo petih levčarskih sindikalnih vodij.

ITALIJA doživlja pravo poplavo atentatov. Sedaj so v Rimu dinamitali sedež demokrišćanske stranke. In take novice se ponavljajo iz tedna v teden. Sedaj bo v akcijo stopila vojska, ker policija sama že ni kos položaju. Nam, v Argentini, se zdi, da se je nekaj podobnega zgodilo, med dolgo tega, na drugem koncu sveta. Evropo pa bo morda to le izužilo...

V IRANU so umorili islamskega duhovnika ayatollaha Motaherija. Bil je verski svetovalec Homeinija. Njegov pogreb se je sprevergel v pravo manifestacijo, med katero je bilo slišati število protikomunističnih gesel. Tudi tam se neti požar...

VIETNAM je obtožil Kitajsko, da je izvedla nove napade na vietnamskem ozemlju. Na že itak zasilni mejni črti vedno bolj raste napetost, in opazovalci menijo, da je neizbežen spopad med obema komunističnima državama. Je to le predhod končnega spopada med Moskvo in Pekingom?

V ZDRUŽENIH DRŽAVAH pa imajo domačo afero. Predsednik Carter in senator Edward Kennedy vodita javno polemiko glede petrolejske politike. Mnogi pa menijo, da je to le zunanji izraz hudega trenja med sedanjim in (morda?) bodočim predsednikom.

ZDA IN SOVJETIJA sta se po dolgotrajnih pogajanjih in oklevanjih končno sporazumeli glede dogovora SALT II. Nejasne ostajajo le še neke podrobnosti. SALT II skuša ohraniti napadalno moč strateškega jedrnega orožja v ravnovesju med obema velesilama. Poleg tega določa višek možnega orožnega razvoja do leta 1985. K podpisu se bosta sestala Carter in Brežnev verjetno junija bodisi na švedskem ali na Dunaju.

Minister nima danes nobenega uradnega državnega položaja, ampak je le partijski funkcionar, četudi je predsednik neformalnega „Sveta za zunanjo politiko“ v Zveznem parlamentu.

Njegov pomen kot zunanje političnega eksperta vidno narašča, med tem ko postaja zunanji minister Hrvat Vrhovec le izvršilni organ.

Titova odločitev, da hoče v Moskvo, je morda posledica tega, da je v govoru ob 60-letnici KPJ ostro napadel Sovjetsko zvezo in njeno zavezništvo Bolgarijo. Morda se le precenjuje, če meni, da danes lahko napada Sovjetsko zvezo, naslednji dan pa že lahko hiti objemat Brežnjeva.

IZ ŽIVLJENJA IN DOGAJANJA V ARGENTINI

Pretekli petek 4. maja so se v Rimu začeli prvi stiki med delegacijama Argentine in Čila v sklopu pogajanj (ali bolje razgovorov), katerih namen je priti do skupnega vidika glede mejnega problema na jugu države. Tem razgovorom predseduje osebni papežev zastopnik, kardinal Samoré, ki naj potem predloži papežu nasvet, kako naj svetuje vladama obeh držav. Ti naj potem odločita, ali naj se zgodi, ali ne to, kar bo sveti oče predlagal. Do tu bo seglo posredovanje svetega sedeža. Od tam naprej bosta obe državi prosti, da po papeževem nasvetu, podzametata korake, ki se jim zde primerni za rešitev nerešljivega problema.

Začetni optimizem se je že nekoliko polegel. Opazovalci domnevali, da mnogi argentinski uradni krogi, zlasti vojaški sklepajo, da hoče Čile le pridobiti na času. In zato se kažejo skeptični. Po drugi strani pa hočejo dati Čilu vedeti, da če se ponesreči sedanja inštanca, če papežev posredovanje ne prinese zaželenega uspeha, potem ostane le še žalosten korak vojne.

V tem smislu je treba tudi tolmačiti besede, ki jih je predsednik države, general Videla izrekel v Tucumánu, ko se je tam mudil na dvodnevem obisku. Tam je bila prvič uradno omejenjena možnost, da se izjavijo papežev posredovanje. „V tem primeru“, je dejal general Videla, „bo naša vest mirna“. Argentina je storila vse, da se problem reši po mirnem potu. A „od tam naprej, so veljavne vse alternative“. Torej tudi alternativa vojne. In še je govoril, da je vladalo isto navdušenje med množico, ki je demonstrirala za mir pred nunciaturu, ko se je šla zahvaliti za papežev posredovanje, in med množico, ki je sprejemala vojake, ko so se ti vračali z juga. In je še dodal, da nista bili to dve Argentini; mirovna Argentina in pa bojevita Argentina. Bila da je ena sama, ki želi miru, ki pa „je pripravljena iti v vojno in plačati ceno krvi, če ta mir ne bi bil vreden, da ga živimo“.

Po mnenju večine opazovalcev je položaj sledeč: Argentina je pripravljena odstopiti tudi od spornih otokov, a ni pripravljena pustiti, da bi Čile imel suverenost nad Atlantikom. Do tu v okviru papeškega posredovanja. To tudi ne bi bilo v sporu z razsodbo

Kancler Bruno Kreisky je zmagal

V parlamentarnih volitvah, ki so bile v Avstriji v nedeljo 6. maja je zmagala ponovno socialistična stranka, kateri predseduje kancler Kreisky. Številni poslancev je od dosedanjih 93 zvišala za 3 mandate, tako, da je absolutno večino, s katero je doslej vladala v parlamentu, še bolj utrdila. Vidno je nazadovala avstrijska ljudska stranka, ki je od dosedanjih 80 mandatov zgubila štiri, tako se je znižalo število njenih mandatov na 76. Pridobila pa je avstrijska svobodnjaška stranka in je število dosedanjih 10 mandatov dvignila na 11.

Ko je institut za statistiko analizi-

angleške krone, ki je te otoke pripisala Čilu. Če pa se papežev posredovanje izjalovi, v tem primeru pa Argentina gre v vojno, in zahteve bodo tedaj mnogo večje.

Opazovalci si tudi ne morejo razložiti čilske pozicije. Država ni dobro pripravljena na vojno. Vojaško se ne more primerjati z Argentino. Poleg tega obstaja velika možnost, da v primeru spopada med Argentino in Čilom posežeta vmes Bolivijska in Peru, ki bosta prav tako napovedali vojno Čilu. Prav letos obhajajo stoletnico pacifiške vojne, v kateri je Peru izgubil napram Čilu precej ozemlja. Bolivijska pa poleg tega še svoj izhod na morje. Sto let, kar je sredozemska država, in med Bolivijski obstaja pravi srd na Čilence. Tak položaj za Čile nikakor ni ugoden.

Pa se ustavimo vsaj kratko še v notranjih zadevah. Kot n. pr. zakon o sindikalnih organizacijah. Naši bralci so že poučeni, kolikokrat je bila že napovedana uzakonitev te legalne norme. Končno je bila najslavnejše napovedana za zadnji prvi maj. Seveda je nismo doživeli. Zakona še vedno nimamo. Sedaj ga napovedujejo v teku enega meseca. Bomo videli.

Ob tem pa minister za delo, general Reston tudi napoveduje, da bo od tam naprej zavlada popolna sindikalna svoboda. Sklicale se bodo tudi volitve v intervenirane sindikate. Delovanje bo prosto — seveda v sklopu novega sindikalnega zakona. Zanimivo bo komentirati, kako se bo vse to odvijalo.

Notranji minister pa je dejal, da je doslej vojaška vlada dosegla 30 odstotkov zastavljenih si ciljev. Ostane torej še 70 odstotkov. Torej, še kakih sedem let sedanje vlade? Ker general Videla je dejal, prav tako v Tucumánu, da ni ne ure, ne koledarja, ki bi omejila trajanje vlade, temveč le dosega postavljenih ciljev. In omenimo še izjavo admirala Lambruschinija, vrhovnega poveljnika vojaške mornarice, ki je menil, da je „politični načrt najvažnejši korak sedanjega procesa“. Lepo, lepo...

Še zadnje. Pretekli teden so se v San Miguelu sestali argentinski škofje na letno zasedanje. Nekatere dogodke in zaključke bi bile posebej analizirati. Morda kdaj pozneje.

Tine Debeljak

Med knjigami in revijami

KNJIGE DRUŽBE SV. MOHORJA V CELOVCU

Za leto 1979 je Celovška Mohorjeva družba izdala štiri knjige: 1. Mohorjev koledar, 2. Margareta Hess-Rak: Zadnji vitez plemeniti Heldenstamm (povest), Slovenskih večernik zv. 32, 4. M. Ladislava Turk: Zbrane drobtinice in 5. dr. J. Jenko: Družina skrbi za poklice.

1. KOLEDAR DRUŽBE SV. MOHORJA 1979

Bistvena knjiga Mohorjeve je njen Koledar. Koledarski del se odlikuje letos po krasnih večbarvnih fotografijah slovenskih pokrajinskih motivov letnih časov in folklornih pomembnosti, tudi naslovna slika. Ob robu dnevov so označbe luninih sprememb, nedeljskih evangelijev in verz slovenskih, tudi največjih pesnikov (Hartmanove, Jakopiča...). Začenja pa koledarsko branje zanimiva baročna pridiga p. Janeza Svetokriškega iz XVII. stol. v tedanjem jeziku. — Koledar se spominja treh papežev: dveh umrlih v prejšnjem letu in nastop tretjega Janeza Pavla II. Iz cerkvene zgodovine na Koroškem sle-

pili tudi grbi Kranjske, štajerske, Koroške, Trsta, Goriške, Slovenske marke in Pordenone, babenberžanske posesti in Furlaniji.) Tu je upodobljena spet nova oblika slovenskega klobuka v grbu. Zanimiv je tudi opis izbruha Vezuva pred 1900 leti, kakor ga je opisal priča Plinij ml. in je tudi priobčen v prevodu.

S tem so glavni članki izčrpani. Sledi zabavno branje in koledarski drobiž, ki pa je večinoma preveden. To so številne anekdote in smešnice, poučno branje „za lepše življenje med ljudmi“, kjer sta tudi leposlovna prevoda iz Tolstaja in Wagserla, tako da slovenskega izvirnega leposlovja sploh ni (ne proze ne poezije). V zadnjem delu slede osmrtnice zaslužnih lanskih umrlih koroških delavcev, kakor so bili A. Radanovič, S. Škrbe, Jožef Hainisch. Posebna nekrologa velikemu koroškemu dobrotniku pesniku M. Jakopiču (J. Sever in ured. Hornböck), katerega poezijo pa označujejo tri pesmi. Mauerja se spominja Koledar ob prvi obletnici smrti, ilustrirana z eno pesmijo, pa s skupno sliko obeh pesnikov. Zanimiva je zabeležba o slovenskem župniku Kobalu v Brazilu, rojenem Korošcu, ki ga omenja predsednik Kubitschek, pa o brazilskem pesniku C. Drummandu, ki je tudi koroškega porekla (L. Ceglar). Sledi neke vrste

kronika, obisk Korošcev v ZDA ter ameriške mladine na Koroško na delovnih počitnicah. 25 strani je povsečenih tradicionalnemu poročilu o trgovski bilanci Družbe in izdaji njenih knjig (Kolaričeve o škofu Rožmanu), seznam daril za koroške dijake, praktični nasveti za gospodinjstvo, družinsko vzgojo, kmetijstvo in zdravstvo. Uganke in smešnice sklepajo koledarski del. Sledi še običajni pregled poverjenikov po svetu. Dodanih je še 23 strani priloge seznama knjig, ki jih ima na založbi Mohorjeva družba v Celovcu.

Pogrešamo izvirno slovensko leposlovje, ki je bil včasih bistveni del koledarjev.

Naznanjena je ob tej priložnosti tudi izdaja Izbranega dela Karla Mauerja, katerega prvi štirje zvezki so napovedani, in jih ureja dr. Tine Debeljak s sodelovanjem M. Mauerjeve in J. Severja.

2. KNJIGA PREMIŠLEVANJ

Zbrane drobtine, m. Lavoslave Turk je asketska knjiga ameriške slovenske redovnice. Nastala je iz tedenskih duhovnih Lemontskih drobtinic, ki jih je m. Turk priobčevala v Ameriški domovini, kjer so imele precej hvaležnih bralcev, in so zdaj povezane v lep šopek (str. 170). M. L. Turk je tudi

ral rezultat volitev, je prišel do zaključka, da so tolikšno zmago socializem omogočili volivci iz malih krajev in mest; predvsem pa tista mladina, ki je sedaj prvič volila. Po navedeni analizi so ljudsko stranko volili predvsem avstrijski opozicijski intelektualci, medtem ko je statistika ugotovila, da so svobodnjaško stranko najbolj podprli upokojevalci. Stranka zagovarja vzdrževanje varnostnega sistema.

Po tem rezultatu nas predvsem zanima, ali bo Kreisky svoj odnos do slovenske manjšine na Koroškem poostiril ali omilil. Čas bo kmalu prinesel odgovor.

pesnica in je pred leti izdala zbirko pesmi, ki je nisem imel v rokah. Uredila je zdaj te drobtinice dr. Mihaela Klun, in jih izdaja v času, ko pisateljica boleha in trpi, priklenjena na posteljo. V takem stanju je pisala te globoko asketična in dogmatsko zelo dozorela premišljevanja v slovenski ameriški list, ki so nastajala v molitvi, premišljevanju in življenjski modrosti za pomoč ljudem „za rast v nebesa“. So to literarno lepo oblikovana asketična navodila, na način, kakor jih piše argentinski Fr. Sodja CM, ki dosega med nami lepo popularnost. M. Ladislava Turk premišljevanja „za tihih pet minut“ govore o skrivnosti očenaša, o naslovih, ki jih dajemo v litanih Presv. Srcu Jezusovemu. So to nekakšne duhovne vaje, ki jih nam posreduje — redovnica. Omenjenim meditacijam dodaja še premišljevanja za versko življenje v cerkvenem letu za advent, za božič in velikonočno dobo. Dodanih je še nekaj meditacij o svetu vere, pa o verskem življenju sploh: o molitvi, o križu, srečanju s Kristusom, o ženah in Krstusu, vzroku krize v veri (Marija je pozabljena) itd. Ob videnjih še živeče s. Elene Aiello svari človeštvo pred grehom in vabi k pokori in molitvi, da se obranimo svetovne katastrofe nove, ves svet uničujoče vojne.

Novice iz Slovenije

LJUBLJANA — V zvezi z osnutkom zakona o usmerjenem izobraževanju je po Ljubljani začela krožiti novica, da hočejo oblastniki ukiniti gimnazijo na Poljanah, da bi na ta način omejili gimnazijski vpis. Po prvih negodovanih so oblasti odnehale in vpis na ljubljanske gimnazije ne bo omejen.

DEKANI — V tej vasi v bližini Koprca bodo 15. maja proslavili 500-letnico obstoja kraja in 110-letnico čitalnice. Za to priliko bodo izdelali tudi posebno brošuro, v kateri se bodo poleg omenjenih jubilejev spomnili še 67-letnice lovskega društva in 40-letnice nogometnega kluba.

CELJE — V Celju so se kljub potrebam za sanacijo financ Cinkarne izrekli iz ekoloških razlogov proti razširitvi tovarne titanovega belila.

LJUBLJANA — Likovniki „četrte vrste“ Jože Bunič, Boris Zaplatil in Zoran Ogrinič so 5. aprila na Gradu izvedli zanimivo „ustvarjalno“ akcijo: Jože Bunič je pripravil več rjuh in papirnatih plah, jih poljubno gubal in s sodelovanjem gledalcev brizgal po njih barve; Zaplatil je med tremi drevesi razpel 24 metrov dolgo platno, po katerem so udeleženci vlekli raznobarvne vertikalne in drugačne črte; Ogrinič pa je razvlekel po pobočju Grada balo papirja in s tem „zapisoval poljevo sled“ „Likovno ustvarjanje“ ni bilo končano, kajti prekinili so ga močan veter, še posebej pa milčniki.

POLHOV GRADEC — Čeprav je blagajev volčin, spomladanski grmiček s šopki rumenkasto cevastih cvetov zaščiten že od 1898, ga je vedno manj. Raste pač ravno na spomladanskih izletiščih Ljubljančanov (pri Vrhniki in v Polhograjskih Dolomitih) ter Celjanov (v hribih ob spodnjem toku Savinje). Podobna usoda grozi še drugi zaščiteni rastlini, ki cvete v zgodnjih dneh aprila. Je to močvirski tulipan ali logarica. Raste na vlažnih in močvirnih travnikih po Ljubljanskem borju, v porečju Polskave, Pesnice in Ledave pa tudi na Notranjskem. V dneh cvetenja lepo rožnato obarva trate, a izletniki se ob teh dneh brezobzirno sprehajajo po tratih. Spomeniško varstvo je izdalo lepake, na katerih prosijo izletnike, naj ne trgajo zaščitenih rastlin: „Stoletja so bile z nami, ne dovolimo, da izginejo zdaj.“

KOBARID — Na gradbišču novega poslopja za mlekarstvo so našli 280 zgodovinskih grobov. V Kobaridu to ni sicer nič novega, saj je tržaški arheolog Marchesetti že pred nekaj desetletji naletel na podobne najdbe na hribu Sv. Antona. Z raziskavanjem so nadaljevali tudi kmalu po zadnji vojni in tudi našli nekaj novih grobov. (Vseh odkritih grobov je na Tolminskem kakih 9000, večina najdb je v muzejih na Dunaju in Trstu.) Tudi ti grobovi spadajo v isto dobo kot prejšnji, to je v čas med 6. in 4. stoletjem pred Kristusom. V ženskih grobovih so našli številne zaplestnice, sponke, prstane, ovratnice in bronaste igle, v moških pa v glavnem železne ukrivljene nože.

Dvojni obraz Romunije

Da z rastočim zanimanjem opazujemo zunanje politični razvoj, in smer tega razvoja ter ga primerjamo z notranjopolitičnim stanjem v Romuniji, imamo v glavnem dva razloga: Prvič je Romunija neposredni mejač tako z Jugoslavijo kot s Sovjetsko zvezo, in njen teritorij leži na najkrajši suhozemski poti iz Rusije skozi Jugoslavijo na Jadran in Sredozemlje; drugič pa notranjopolitični razvoj v Romuniji očitno in izrazito posnema onega v Titovi Jugoslaviji. Še bolj vidno je po jugoslovanskem vzorcu ukrojena romunska zunanja politika. Ob primerjavi notranjega stanja, o katerem se bolj malo govori in piše, z zunanje političnimi podvigi Ceausescujevega režima, ki jih svobodni tisk na široko slavi in poveljuje, se jasno pokaže dvojni obraz politične linije romunske komunistične partije.

Medtem ko je znotraj Romunije položaj na celi črti trdno in rokav povsem prava overne marksistično-leninistične partije, ki ne trpi nobene opozicije, ni nobena skrivnost, da je njen absolutni šef, istočasno predsednik republike, popoln diktator — točno po vzorcu

LJUBLJANA — Raziskovalni institut Fakultete za sociologijo, politične vede in časnkarstvo je lani hotel vedeti, ali Slovenci kaj dosti vedo o resoluciji Informbiroja iz leta 1948, ko je prišlo do znanega spora med SZ in Jugoslavijo. V ta namen je izvedel Institut posebno anketo. Rezultati ankete so prav za prav kar porazni. Polovica anketirancev — točno 49,5% — sploh ni vedela, kaj bi naj to bilo.

MARIBOR — Mariborska Opera je 13. aprila uprizorila opero Nikolaja Rimskega-Korsakova „Majska noč“ pod taktirko Kristijana Ukmarja in v režiji Franja Potočnika. To opero so v Sloveniji prvič izvedli leta 1924 v Ljubljani. Takrat je dirigiral Anton Balatka, režiser je bil Boris Putjata. Za to priliko so libreto na novo prevedli, ker je prevod iz l. 1924, ki ga je oskrbel Lucijan M. Škerjanec, zelo zastarel. Libreto za opero je napisal sam Rimski po znani Gogoljevi noveli v knjigi „Večeri na pristavi blizu Dikanjke“.

LJUBLJANA — „Indos“ je največji jugoslovanski proizvajalec dizelskih, električnih in plinskih vilicarjev (elektorjev) z nosilnostjo do treh ton. To ljubljansko podjetje, ki je lani izdelalo 1500 vilicarjev, od tega 500 za tuj trg, bo še povečalo proizvodnjo. Zato so mu namenili v letošnjem letu 320 milijonov dinarjev.

TOLMIN — V tolminski občini imajo še veliko problemov pri odpravi škode, ki jo je leta 1976 povzročil potres. „Mladinske delovne akcije“ so precej poceni, zato je tolminska občina zaprosila za podaljšanje roka zvezne mladinske akcije na Tolminskem do leta 1985.

KRANJ — Kranjska občina meri 450 kv. metrov ter ima še slabih 14.000 hektarjev obdelovalnih površin. Toda kmetijstvo, s katerim se ukvarja še 8,5 odstotka prebivalcev, nima posebnih perspektiv, saj je 75 odstotkov vseh kmetov starih nad 50 let. Sedaj študirajo, kako naj bi industrija pomagala kmetijstvu — dosedaj je le s tem, da je zaposlovala ljudi s kmetij.

Umrlji so od 9. do 12. aprila 1978:

LJUBLJANA — Franc Peternel, žel. up.; Pavla Kastrin, 77; Nada Košar r. Godler; Ciril Černe, žel. up.; Mara Prinčič r. Čotar, up. učit.; Feliks Kunej; Tine Kos, 86, akad. kipar; Franc Luznar, ključavničar; Jože Lesjak, up.; Alojzija Kastelic, biv. mes. mojster; Drago Mlakar, Zofija Šubelj r. Lavrič; Marija Zupančič.

RAZNI KRAJI — Marija Šerjak, 83, Stožice-Lj.; Jernej Bajželj, up., Bitnje; Janez Čelik, ing. gradb., Bled; Ana Hribljan r. Muhič, Kokrica; Ivanka Čuk r. Rupnik, Predgrize; Vinko Jordan, 80, Gotovlje; France Hvastija, up. pravnik, Kranj; Franc Znoj, 85, up., Vevče; Franjo Kavčič, ing. geodezije, 90, Žiri; Andrej Makuc, 77, Police pri Cerknem; Lado Kosec, Menges; Marija Mežan r. Čelik, Gornje Ponikve pri Trebnjem; Fani Hribar r. Komljanec, Brežice; Pepca Keršmanec, 79, Pšata; Karel Plahuta, Batuje; Jerca Frelih, Brezje; Rudolf Mali, up., Kamnik; Marija Tihole, 75, Sevnica; Nace Smolej, Jesenice; Anton Novak-Skočec, 91, Mala vas.

Tita. Zanesljiva poročila poročevalcev na licu mesta ne prikrivajo resnice, da je režim skrajno netoleranten, ne dovoli nikake stranpoti in brutalno zatira s silo vsak tak pokus.

Vlado Georgescu, učeni zgodovinar, ki je že predaval tudi na ameriških univerzah, vključno Columbia v New Yorku, sedi v mestni restavraciji v Bukarešti. Obrne se k svojem prijatelju in ga vpraša „Ali sem svoboden?“ Pokaže na gosta pri sosednji mizi: „Ali je on?“ in nadaljuje: „Ali je dežela svobodna? Ne, ne! Samo on je svoboden,“ in dvigne roko proti Ceausescujevi sliki na steni ter umolkne.

Ta mož je l. 1977 napisal knjigo, ki do sedaj še ni bila objavljena, in je rokopis poslal v inozemstvo. Ker kritično ocenjuje režim v domovini, so ga prijeli in zaprli, češ da je izdal domovino, a za tak „zločin“ utegne dobiti 15 let ječe. V ječi je predsedel le dva meseca zaradi srečnega naključja, da je na Columbia univerzi spoznal Zbigniewa Brzezinskega, ki je zanj po diplomatski poti posređoval, da so ga izpustili. Sedaj je zaprosil za potni list, da bi prišel v Ameriko kot Woodrow

Praznik v Carapachayu

Bil je lep jesenski dan, v nedeljo 6. maja, ko smo v Carapachayu praznovali 19. obletnico ustanovitve Slovenskega doma. Tako je bil lep, kot so bili lepi tisti majske dnevi pred 34 leti, ko smo zapuščali našo domovino, le z razliko, da je bila takrat pomlad, težko pričakovani konec vojne, tu pa smo že kar v pozni jeseni.

V poznih dopoldanskih urah so se začeli zbirati rojaki iz vseh krajev na naš praznik, ki se je začel po 11. uri z dviganjem zastav in petjem obeh himen. Na prostornem športnem igrišču je bil pripravljen oltar, kjer je opravil sv. mašo msgr. Orehar za vse ljudi iz naše soseske, žive in mrtve.

V pridigi je nam po evangeliju o Dobrem Pastirju spregovoril o nekdanjem našem dobrem pastirju, škofu Gregoriju. Povedal nam je, kako mu je ob novi maši njegov oče napovedal, da bo duhovnik v težkih časih, ki so se takrat kazali na obzorju. Njegov novomašni pridigar dr. J. Arnejc, tudi Korošec, pa mu je naravnost zaželel veliko grenkobe na njegovi duhovniški poti, da bi bila bolj blagoslovljena. Tudi on se ni zmotil, preveč grenkobe je vsaj v begunstvu in emigraciji užil. Kot dobri pastir nas je vodil v dobrih in slabih časih.

Po maši smo zasedli pripravljene mize in ob dobrem kosilu, ki so ga pripravile pridne in požrtvovalne gospe, pokramljali s prijatelji in znanci.

Popoldne smo po 4. uri napolnili dvorano, kjer je kulturni referent Doma g. Saša Pirc začel kulturni program. Predsednik g. Lojze Sedej je v kratkih besedah pozdravil vse prisotne in zastopnike bratskih Domov in drugih organizacij. Povabil je nas vse, da radi prihajamo v Dom, ki je naš, vsi: stari in mladi, še posebno mladi, za katere je bil Dom postavljen. Sklepajmo prijateljstva in jih obdržimo.

Slovesnostni govornik je bil g. Božo Stariha, predsednik Zedinjene Slovenije, ki je izvajal:

GOVOR G. BOŽA STARIHE

19-letnica „mladosti“ Slovenskega doma v Carapachayu, nas navdaja s ponosom, ko gledamo ta lepi Dom, ki ste ga zgradili vi v trudu in znoju.

Vemo, da so slovenski Domovi temeljni, na katerih gradimo slovenstvo v svetu. Kljub raztresenosti in razdaljam, ki nas ločijo, vemo, da smo slovenska skupnost, ki je krvna in miselna celota. Zbrali smo se iz vseh strani našega Velikega Buenos Airesa. Prinašamo vam poždrave in voščila našega osrednjega društva Zedinjene Slovenije. Da bi vaš Dom bil povezan in naslonjen na skupnost kot vedno in z navdušenjem vršil svoje slovensko poslanstvo.

Ob tej lepi obletnici nam narekuje ta dolžnost in hvaležnost, da se spominimo 15-letnice DELA v tem Domu, našega dragega javnega delavca — predsednika g. Lojzeta Sedeja. Priden kot mravlja, praktično ves svoj prosti čas in dejavnost posveča temu lepemu Domu.

G. Lojze! V imenu vse slovenske skupnosti se vam iskreno zahvaljujemo za vse opravljeno delo. In prosimo,

da bi vas dobri Bog ohranil še dolga, dolga leta.

Proslava obletnice Doma sovpada z našim odhodom iz domovine. Zato ne moremo iti mimo tega velikega dogodka. Tisti, ki smo tukaj kot žive pričete naše velike epopeje in vi mlajši, ki boste slovenstvo ohranjali v bodočnosti.

Mi smo v tistih strašnih trenutkih izbrali svobodo. Zato je 5. maj rojstni dan naše politične emigracije. Tisoči in tisoči Slovencev smo zapustili domovino, svoje domove in vse, kar nam je bilo dragega. Vedeli smo, da je svoboda največji božji dar. In da je naš odhod živ protest proti komunizmu. Odhajali smo proti Italiji, in našli zatočišče v Trevisu, drugi proti zibelki slovenstva, naši Koroški. In ravno v tistih dneh je komunizem ponovno razkril svoj satanski obraz. Ko so partizani zajeli sanitetni vlak, so po predhodnem mučenju ranjencev, vse na zverinski način pobili. Zločin brez primere, a kljub temu, eden izmed neštevilnih, ki so jih uprizorili med revolucijo.

Mesec maj, je mesec spomina. Naj ne bo slovenske družine, kjer oče in mati ne seznanjata svojih otrok z zgodovino tistih velikih trenutkov. Mesec maj je mesec slovesa, žalosti in trpljenja. Mesec velikega junaštva in še večjega zaupanja v božjo Previdnost.

Naj desetletja ne zatemnijo našega spomina. Ne pozabimo tistih bratov in sestra, ki svobodo niso dosegli. „Za mrtve ne bodi mrtve“, nas stalno opominja napis v naši slovenski cerkvi Marije Pomagaj. Spominjamo se naših mrtvih in zahvaljujemo se Bogu, ker nas je vsakega posebej čudežno ohranil kot pričevalce, da bi svetu oznanjali pravico in resnico.

Zapustili smo domovino kot pričevalci in ne kot ekonomski emigranti. Domovini se nismo in ne bomo nikoli odrekli, domovino nosimo v svojih srcih. Mi ostajamo kot pričevalci proti največjemu zlu današnjega časa — komunizmu. Proti sistemu, ki je absolutna negacija človeških pravic.

Ko smo zapustili domovino, smo izgubili vse. Prinesli pa smo s seboj: slovensko kri, slovensko ime, slovensko kulturo, svoj slovenski JAZ. Zato smo ponosni, da smo slovenski politični emigranti. Naš pogled je obrnjen v slovensko bodočnost, povezani smo s preteklostjo, ne zidamo pa gradove v oklakah. Čas hiti naprej, zgodovina je za nami. Stojmo trdno, da se ne zamajemo in da ne pademo. Pogled na svet, ki smo ga prinesli s seboj čez Ljubelj, mora ostati nespremenjen.

Smo slovenska politična emigracija, in kot taki, odločni protikomunisti. Zato se ne bojimo ne notranjih, niti zunanjih sovražnikov.

V odrskem nastopu, ki je sledil, so učenci šolskega tečaja Josipa Jurčiča recitali njegovo Turki na Muljavi. Sledila je povest o Dravi, Šavi in Soči, katero so podali drugi učenci naše šole, nato Zupančičevo pesem o uri, Gregorčičevo Lastovkam, nazadnje so pa najmanjši deklamirali Zupančičev Mehurček.

V drugem delu je nastopila mladina. G. Saša Pirc je napisal tekst Slo-

časnikarji in politiki preobrazili Tita iz komunističnega avtokrata v svobodoljubnega državnika in patriota, in točno isto doživljamo pri romunskem samodržcu.

Toda romunski svobodoljubni ljudje se sprašujejo: „Kaj pomagajo drzne poteze v zunanji politiki, ki sploh nič ne prizadenejo mojega življenja? Seveda želimo biti neodvisni. Vendar je treba iti korak dalje. Premaknimo se od neodvisnosti v notranjo svobodo. Če te nimamo, kakšen pomen ima biti neodvisen.“

Res je Ceausescu napravil nekaj impozantnih ukrepov v zunanji politiki, ki so zbudili pozornost po svetu, ker se je z njimi uprl odredbam Kremlja. Sem sodijo odnosi Romunije do komunistične Kitajske, do Izraela, do Amerike, ki sovjetom niso po volji. Dalje zavrnitev sovjetske zahteve po zvišanju izdatkov za armado in etnotni ruski komandi nad bojnimi silami Varšavskega pakta (čigar redna članica je Romunija); stalnišče, da sovjetske oborožene enote nimajo pravice prestopiti romunsko mejo in še kaj. Tudi na gospodarskem področju je Ceausescu zrahljal trgovske vezi s sovjetsko verzijo evropskega skupnega trga, ki se imenuje Co-

SLOVENC V ARGENTINI

Osebnosti novice:

Krst: Krščena je bila v nedeljo 6. maja v slovenski cerkvi Marije Pomagaj Veronika Godec, hčerka Frida in ge. Alenke roj. Jenko. Botrovala sta ga. Barbara Modic in njen mož Alojz Modic. Krstil je msgr. Anton Orehar. Srečnim staršem iskreno čestitam!

Poroča: Dne 5. maja sta se med poročno mašo poročila v slovenski cerkvi Marije Pomagaj Alojz Dimnik iz San Martina in gđc. Silvija Hladnik iz Dock Suda. Za priči sta bila ženi-nova sestra ga. Cilka Leber in nevestin oče Nace Hladnik. Poročil ju je msgr. Anton Orehar. Čestitamo!

BUENOS AIRES

Študijski dan in občni zbor SKAD-a

Dne 1. maja 1979 smo imeli slovenski katoliški akademiki v Buenos Airesu svoj študijski dan in letni občni zbor.

V mali dvorani slovenske hiše smo pričeli z dnevnim redom ob desetih zjutraj. Po začetni molitvi je predsednik SKAD-a v letu 1978, Andrej Grohar, s kratkim uvodom pozdravil vse navzoče, pojasnil namen in potek študijskega dne ter predstavil predavatelja dr. Marka Kremžarja.

Razmišljanje dr. Kremžarja pod naslovom „Naloga slovenskega akademika danes in tukaj“ je vzbudilo med udeleženci živahen razgovor, ki se še ni izžepal, ko nas je ura opozorila, da je čas za kosilo.

Skupno kosilo, ki je bilo po zaslugi gospodičen: Angelce, Zdenke in Mici predmet splošnega odobravanja, je bilo tudi prijetno in koristna priložnost za prijateljski pomenek.

Popoldne smo imeli volitve novega odbora. Bivši predsednik se je poslovil in prepustil svoje mesto izvoljenemu Gregorju Rantu, ki se je zahvalil za zaupanje in nakazal naloge, ki čakajo novi odbor. Tega sestavljajo poleg predsednika še Boštjan Kocmur (blagajničar), Marjanka Kremžar (tajnica), in odbornika Andrej Grohar ter Darjan Šifrer.

(Nad. na 4. str.)

Darovali so

V tiskovni sklad Svobodne Slovenije je darovala ga. Mici Cudermanova \$ 10.000.— v počastitev spomina rajne ge. Jelisave in r. g. Pavla Fajdige. Iskrena hvala.

Uprava Svobodne Slovenije

venski svet v pesmi, besedi in rajanju. Bilo je nekaj novega, da se niso kazale posamezne točke, marveč so iste tekle ena za drugo, ne da bi bilo potrebno neprijetno čakanje. Trije pari v narodnih nošah so zaplesali nekaj plesov ob spremljavi harmonike, z besedo pa sta povezovala Mici in Jože Korošec ml. Zbor je zapel nekaj pesmi: Slovenska zemlja, zemlja krasna; Rož, Podjuna, Zila; Kdor ima srce, za zaključek pa Bratje v kolo se vstopimo, na koncu pa je zaorila himna Slovenska smo mladina.

Program je bil prisrčen in skromen, vendar je pokazal, da se v našem Domu goji slovenska pesem in beseda, kateri hočemo ostati vedno zvesti.

Ob zvokih orkestra so se zavrteli mladi, starejši pa so se po svoje zabavali. Vsi so bili zadovoljni s proslavo 19. obletnice Slovenskega doma v Carapachayu.

mecon in je Romunija redni član te organizacije, ter navezuje trgovske stike s gospodarstvom svobodnega sveta.

Vendar je pri te vrste ukrepih skrajno previden. Splošni svetovni položaj in pa zemljepisna lega Romunije sta usodno različni od položaja Jugoslavije v času Titovega spora z Moskvo. Kljub vsej „neodvisnosti“ romunski politični krogi nikoli ne odstopijo od zatrjevanja, da „je področje sporazumevanja s Sovjetsko zvezo mnogo širše kot področje nesporazuma.“ In še dodajo: „če bi zavzeli stališče proti interesom Sovjetske zveze, bi se približali meji, a mi nimamo namena to napraviti.“

Neodvisni koraki romunske zunanje politike so zatorej bolj okrasno izložbeno okno za naivne opazovalce, ki ga občejujejo in opevajo romunsko „neodvisnost“ ter kažejo prav tako naivnemu svetu neodvisni obraz Romunije. Kot smo videli, je ta neodvisnost močno omejena, saj plava pred njo spomin na sovjetsko invazijo Českoslovaške l. 1968. Drugi — in pravi — obraz te latinske dežele pa je popolna komunistična diktatura, ki bi se brez sovjetske zaslombe hitro zrušila. Vendar obraz neodvisnosti prekriva obraz diktature.

L. P.

Slovinci v Argentini

(Nad. iz 3. str.)

SAN JUSTO

Roditeljski sestanek

V nedeljo, 29. aprila, je šola „Franceta Balantiča“ priredila roditeljski sestanek, na katerem je g. Rudolf Smeru nazorno prikazal vsebino in pomen zadnje knjige rajnega profesorja dr. Rudolfa Hanzeliča „Družinska vzgoja“.

Poglavje: Vzgoja mora biti vsestranska (telesna, razumska, estetska, moralna, socialna, spolna in verska) je kot rdeča nit, ki mora človeku od rojstva do groba kazati pot. Drugo poglavje: Vzgoja v poedinih dobah pa pokaže, kako je treba vzgajati v predšolski in šolski dobi.

Po predavanju se je razvila živahna debata. Predavatelj, ki je pisatelj dr. Hanzeliču zaradi bolezni skrbno pomagal pri izdaji te predragocene knjige, je na stavljena vprašanja jasno odgovarjal. Sestanek je ob lepi udeležbi vodil g. Pavel Malovrh, predsednik šolskega odbora.

PO ŠPORTNEM SVETU

MARIJAN BENEŠ iz Banjaluke je postal evropski profesionalni prvak v srednjetežki kategoriji; uvrstili so ga tudi na 9. mesto med izzivalci za naslov svetovnega prvaka. Nekdanji svetovni prvak v polteški kategoriji Mate Parlov pa je na petem mestu med izzivalci.

V PLAGALNEM dvoboju med Sovjetsko zvezo in Nemško demokratično republiko so zmagali prvi s 180:164. V 14 moških disciplinah so Sovjeti pobrali kar 13 prvih mest, pri ženskah pa je NDR pripadlo 12 prvih mest.

NOV SVETOVNI REKORD v hitri hoji na 10 km za ženske je postavila Marion Fawkes s časom 48:37,6 na tekmovalnem v Londonu v začetku aprila.

PRI KOPRSKI ZALOŽBI LIPA bo izšla v založbi koprskih planincev iz Tomosa knjiga fotografij prof. Ravnika pod naslovom „Lepa si zemlja slovenska“. Knjiga bo imela 200 posnetkov Julijcev, Karavank, Koroških planin, Logarske doline in doline Krke.

OSREDNJA HIŠA:

LOMAS DE ZAMORA

Av. Hipólito Yrigoyen 8854/62

Tel.: 243-2291

(med Boedo in Sáenz)

Vse za dom

- Pohištvo

- Dekoracije

PO PRVIH NASTOPIH slovenskih kanuistov in kajakašev je razvidno, da so spet na vodilnih mestih med jugoslovanskimi tekmovalci. Izmed 18 možnih uvrstitev na prva tri mesta za uvrstitev v državno reprezentanco, so slovenski tekmovalci dosegli kar 13 uvrstitev in med drugim osvojili tudi vseh šest prvih mest.

NA TEKMOVANJU v slalomu v Valbergu v Franciji je Nuša Tometova 9. aprila osvojila točko za FIS z odlično uvrstitvijo na drugo mesto. Druga Slovenka, Jermanova, ki je v prvem teku bila četrta, je v drugem teku bila diskvalificirana.

NA PETEM JUDOISTIČNEM balkanskem prvenstvu v Atenah 9. aprila je jugoslovanska ekipa osvojila prvo mesto s 27 točkami. Slovenskim ljubiteljem juda je pripravil veselo presenečenje z zlato medaljo v superlahki kategoriji slovenjebistriški tekmovalca Franc Ožko.

Prosimo, ne odlašajte s poravnavo naročnine!

DRUŠTVENI OGLASNIK

Seja Medorganizacijskega sveta bo 18. maja na Pristavi v Castelarju ob 20. uri.

Slovenska radijska oddaja je vsako nedeljo od 8 do 8.30 na radio ANTAR-TIDA.

KREDITNA ZADRUGA SLOGA Z. O. Z.

OB 25-LETNICI ZADRUGE "SLOGA":

Krepak slovenski finančni zavod!

TO JE NAŠ CILJ

KUPUJTE VEZANE DELNICE ZA \$ 200.000.—
KAKŠNE UGODNOSTI IMAJO LASTNIKI VEZANIH DELNIC? BERTITE "STIK", INFORMIRAJTE SE OSEBNO ALI PO TELEFONU V ZADRUŽNI PISARNI!

NE BO VAM ŽAL!

V SLOGI JE MOČ!

OBVESTILA

SOBOTA, 12. maja:

Redni pouk Slov. srednješolskega tečaja ob 15. uri v Slovenski hiši.

NEDELJA, 13. maja:

Slovensko romanje v Luján. Ob 10 romarska sv. maša, ob 14 popoldanska pobožnost.

SREDA, 16. maja:

Sestanek Lige žena-mati v San Martinu ob 18.30. Predavala bo ga. Mira Eckerjeva.

SOBOTA, 19. maja:

V Slovenski hiši ob 16. uri začetek predavanj na slovenskem oddelku Ukrajinske katoliške univerze. Predavata prof. dr. Vinko Brumen in prof. dr. Tine Debeljak. Po predavanjih dogovor o izpitih.

NEDELJA, 20. maja:

V Slovenskem domu v San Martinu 18-letnica blagoslovitve Doma.

SOBOTA, 26. maja:

V Slovenski hiši ob 16 predavanje dr. M. Komarja v priredbi SKAS-a: Filozofske osnove slov. programatike.

NEDELJA, 27. maja:

Žegnanje pri Mariji Pomagaj v Slovenski hiši.

Jugoslovansko albansko sodelovanje na vidiku

Petvrstična novica v tisku, posredovana po agenciji Tanjug in albanski agenciji ATA, je 7. aprila sporočila svetu, da so v Tirani podpisali sporazum o gradnji železnice Titograd-Skader. Bo to sicer dokaj kratka proga, dolga kakih 50 km, a novica je v mednarodnem svetu povzročila kar majhno senzacijo: Bo to pač prva železniška povezava med Jugoslavijo in Albanijo, Skader pa bo preko Titograda povezan z Beogradom in pristaniščem Barom. Podpis te pogodbe tolmačijo kot precejšnjo spremembo v albansko-jugoslovanskih odnosih. Po raznih novicah v jugoslovanskem tisku glede Albanije v zadnjih šestih mesecih so v mednarodni diplomaciji že nekoliko računali na takšne premike.

Več ko je lažnikov, laže izveš resnico. Slovenski pregovor

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL CASCANTE

Escribano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires
Pta. baja, ofic. 2
T. E. 35-8827

Prof. dr. JUAN JESUS BLASNIK

Specialist za ortopedijo
in travmatologijo

Marcelo T. de Alvear 1241, pritišče
Capital Federal
Tel. 393-2413

Ordinira v torek, četrtek in soboto
od 17. do 20. Zahtevati določitev
ure na privatni telefon 666-4366.

ESLOVENIA LIBRE

Editor y director: Miloš Stare
Redacción y Administración:

Ramón L. Falcón 4158
1407 Buenos Aires
Argentina
T. E. 69-9503

Uredniški odbor:

Miloš Stare, dr. Tine Debeljak,
Slavimir Batagelj in Tine Mizerit

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824
Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual N° 1.419.886

Naročnina Svob. Slovenije za 1. 1979:
za Argentino: \$ 25.000.—, pri pošiljanju
po pošti \$ 28.000.—; ZDA in Kanada pri
pošiljanju z avionsko pošto 30 USA
dol.; obmejne države Argentine 25 USA
dol.; Avstralija 35 USA dol.; Evropa
32 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa
za pošiljanje z navadno pošto 24 USA
dol.

Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados
Unidos 425, 1101, Buenos Aires, T. E.
33-7213.

KREDITNA ZADRUGA
"SLOGA" z. o. z.
BME. MITRE 97
RAMOS MEJIA
T. E. 658-6574

URADNE URE:
PONEDELJEK, SREDA IN PETEK
OD 15. DO 19. URE.

Inž. Milan Ecker

Sporoča svojim prijateljem in
klijentom novi naslov svoje pi-
sarne:

CARLOS PELLEGRINI 173, 2o.
B - T. E. 35-7207 - CAP. FED.

„ZVESTOBA SLOVENSIM IZROČILO!“

Slovenski dom v San Martinu

vabi vse Slovence in Slovenke na

18. OBLETNICO BLAGOSLOVITVE
v nedeljo, 20. maja

Ob 11,00: sv. maša za žive in rajne člane. Daroval jo bo
msgr. Anton Orehar v kapeli Presvetega Srea.
Ob 13,00: skupno kosilo.
Ob 15,30: akademija s sodelovanjem šole škofa Rožmana, Slo-
venskega pevskega zbora, članov SFZ in članic
SDO. Govoril bo g. Jože Korošec ml.

Po akademiji družabna prireditev ob zvokih orkestra.

3. junija 1979 SPOMINSKI DAN v Slovenski hiši

Otrpla revolucija

SOVJETSKA VSAKDANJOST V LUČI INOZEMSKEGA ČASNIKARJA

Erhard Hutter, poročen z Rusinjo, je bil sedem let dopisnik splošno znane švicarskega tednika Weltwoche in avstrijskega Salzburger Nachrichten v Moskvi. Lanskega oktobra so ga izgnali iz Sovjetske zveze, češ da je „kršil sovjetske zakone“, ne da bi navedli eno samo podrobnost. Svetovno časopisje je imelo to za očitno neupoštevanje helsinških dogovorov. Ne več vezan v domovini na rusko cenzuro svojih poročil, je Hutter nato objavil v Weltwoche serijo daljših člankov o sovjetski vsakdanjosti. Svoja opazovanja in skušnje podaja stvarno in brez mrzljive kljub krivičnemu izgonu. Iz njih posnemamo nekatere njegove ugotovitve:

Prislovična ruska prijaznost in kronično nezaupanje

Že tolikokrat proglašena za zamorjeno, je svojska „ruska duša“ po šestdesetih letih sovjetske gospodolnosti sicer skrita pod skorjo poenotenja in izenačenja, a še zmeraj živa. Le s to razliko, da si upa na plan samo v anonimatu, skrivši. Kadar se ne čuti opazovanega ali nadziranega, priskoči ruski človek brez pomisleka in nesebično na pomoč. Tudi tujcu. A le redkokdaj si upa izdati mu svoje pravo ime, kaj

šele naslov. V javnosti, resnično ali umišljeno opazovan, je Rus zavestno ali že nezavestno človek v masi, poslušen pritisku enačenja in je težko o njem reči, da bi bil prijazen ali uslužen, obziren ali ustrežljiv. Med štirimi stenami pa je mogel Hutter spoznati ruskega človeka z njegove najljubše strani. Dobesedno pravi: „Mogel sem skleniti tam prijateljstva tako pristna in polna topline, spoštovanja in simpatij, kakršna se zde nemogoča v policijski državi, ki tako zelo otežkoča stik tujca z domačini.“

Ruska gostoljubnost

„Spoznava sem sovjetske ljudi“ pravi Hutter „na njihovih domovih, kjer so lahko takšni, kakršni so v resnici. Ruska gostoljubnost je presenetljiva, če upoštevamo neverjetne težave, ki jih mora premagati gospodinja, če naj s primernimi jedili postreže gostom. — Kljub zelo omejenim stanovanjskim razmeram ni nič pristranejšega, kot večer pri Rusih, če vedo, da so med seboj. Neznane ali kak ovađstva osumljeni bi povsem pokvaril večer. Gostoljubnost ne pozna meja. Tako npr. nareže gospodinja in da na mizo v znak iskrene dobrodošlice in ne iz potravnosti ali hvalisanja ves hlebec

PODRUŽNICE:

EZEIZA

Ruta 205 (nasproti postaje)
Tel. 295-1197

C. SPEGAZZINI

Av. 25 de Mayo 136

SAN JUSTO

Almafuerte 3230

(eno kvadro od občine)

LOMAS DE ZAMORA

Hipólito Yrigoyen in Laprida

kruha in ne samo par koščkov. Tudi sem dobil ob slovesu kaj, kar so mi od svojih redkih dragocenosti darovali znanci — ne da bi pričakovali karkoli v zameno.“ Ruski gostoljubnosti so ostali zvesti celo tudi režimski ljudje.

Zavist in nenaklonjenost do tujcev

Hutter je tudi ugotovil, da ima ruska medalja še drugo stran: „Zavist in nenaklonjenost sreča predvsem tujec večkrat, kot bi mu bilo ljubo. To so poteze posebne miselnosti, ki se vleče od malega človeka vse do visoke kremeljske politike — slednja z žalostnimi izgleddi za svetovni mir. Z drugim imenovanjem bi se temu reklo: Če gre nam slabo, naj tudi drugim ne gre boljše.“

Drugače je, kadar imajo tujca za pridobitveni vir. Predvsem velja to za takoimenovane „farcovščike“, to je za špekulante, verižnike in dobavitelje za črno borzo. V skrivnih trgovinah, največ po svojih stanovanjih, prenapoljenih z ikonami, starinami in razno pladžo, ponujajo svojo robo izključno za tuje valute, predvsem za dolarje in čenke na tuje banke. To so plačilna sredstva v trgovinah z inozemskim blagom, kot npr. japonski radio, gramofoni, magnetofonski trakovi itd. Rublji ne pridejo v poštev. Tako trgovanje je seveda prepovedano in kogar ujamejo, roma v zapor. Zapeljive ponudbe, vključno ženske usluge nudijo predvsem taki, ki delajo za tajno policijo.

Posebne vrste pojav predstavljajo v tej črnoborzijskosti upodablajoči umetniki. Iz pohlepa se izdajajo tujcu kot protirežimovci, da ga pridobe. Ni jih težko spoznati: Razpolagajo s prostornimi ateljeji, medtem ko morajo ustvarjati kjerkoli in kakorkoli umetniki, ki se ne drže uradne socialistično realistične linije. Hutterja so pogosto oblegali: „Moral sem jih razočarati. Nisem sprejemal njihovih ponudb, nisem jim prinašal iz inozemstva naročenih stvari, še manj sem bil nad njihovimi stvaritvami dovolj navdušen, da bi jih kupoval.“ A tudi za to je Hutter moral plačati svojo ceno: Ker ni nekega od KGB favoriziranemu umetniku hotel odkupiti njegovih bakrotiskov, ga je dokazno ovadil tajni policiji. Z izmišljenimi „grehi“ seveda.

Neizkorenjenost vernosti in strah pred bližnjim

„Vse sveto je v sovjetski dobi zdnevno izgnano. Tako vsaj trdi uradni nauk, ki pričakuje odmiranje vere in vernosti po naravnem zakonu,“ piše Hutter in nadaljuje: „Vendar ni še tako daleč. Cerkve napolnjujejo tudi mladi ljudje. In vsak deseti državljani označuje samega sebe kot praktičnega vernika.“ Ljudje verujejo v prerokbe očetov, da se bo Rusija zopet spreobrnila.

Preobrazbo sodobnega sovjetskega človeka opisuje Hutter objektivno in vsestransko: „Sovjetiji je s propagan-

do, vzgojo in končno s terorjem uspele preobraziti omahljivost, ambivalenco in zaletelost ruskega čustvenega življenja v pridnost, ciljnost in delavnost. Sicer še ne v željeni meri, kajti mnogo opevani novi človek se še ni izoblikoval, a vendar že v toliko, da se je gospodarstvo dežele dvignilo med najmočnejše industrijske sile sveta.

Značilno 'sovjetsko' je produkt 'ruskega'. Sovjetija je ruske lastnosti podaljšala in deloma potencirala. Stalno vohunjenje, vpogled režima v vse življenjske ravni in posledice terorja so v prvi vrsti razvile lastnost, ki lahko samo odbija simpatije do Rusov: to je kronično nezaupanje. Med drugim se odraža v obvečanju z inozemci, katerih družbi naj se domačin po volji vlade izogiba. Strah ponavadi prevlada radovednost in strast po informacijah o življenju v inozemstvu. Zato si tujec težko pridobi zaupanje.

Nezaupanje in sumničena kalijo tudi medsebojno življenje sovjetskih državljanov. V srednjem sloju, med katerim je imel Hutter mnogo znancev ni „našel niti enega, ki ne bi svojih znancev in prijateljev dolžil sodelovanja z organi javne varnosti. Na delitve 'stukač' (vohun) in 'svoj človek' (naš človek) sem naletel celo med poklicnimi skupinami, ki bi morale biti strogo na partijski liniji.“

(Bo še)